

Festivalul Muzicii Românești la majorat-plus-unu!

Au trecut, iată, trei săptămâni deja de la acordul final al Festivalului Muzicii Românești de la Iași, ediția cu nr. 19. Ar părea că bifa s-a pus, la fel și bara dublă! Și totuși, *nu*: se lucrează încă susținut „pe dinăuntru” – o parte a echipei, la documentații și bilanțuri financiare; o altă parte, la completarea arhivei de documente și înregistrări; unii își pun ordine în amintiri, decantează cele bune de cele mai puțin bune și pornesc schițe pentru ediția a douăzecea, din 2018.

Am simțit nevoia unei oarecare distanțe de timp pentru a-mi contura retrospectiva, ca atunci când ascuți întreaga simfonie și aștepti ca ea să se coaguleze ca un întreg în conștiința ta. Și, așa cum am făcut de vreo zece ani încoace¹, îmi pun întrebări de felul *ce-a fost bun, cu ce folos...*?

Bună a fost ideea întinderii în doar șapte zile și „rarefierea” evenimentelor zilnice – unul sau maxim două într-o zi; astfel, nici publicul, nici organizatorii n-au avut sentimentul saturației. *Cu folos* a fost însuși faptul că festivalul continuă să aibă loc – publicul de toate vârstele și de proveniență tot mai diversă este în creștere.

Păcat că împrejurări nefavorabile ne-au împiedicat să-i avem pe tinerii artiști ai Cvartetului clujean *Arcadia* în concertul de deschidere a festivalului, din 22 octombrie! Compensația însă n-a lipsit: **Cvartetul Ad libitum**, cu muzică de Enescu, Benteoiu și foarte tânărul Sebastian Andronic.

„Ad-libitum-ii” au mai cântat la Iași Enescu (Nr. 2) și Benteoiu (*Consonanțele*), dar de fiecare dată a fost puțin altfel, mai multă coeziune, mai multă „sudură”, noi subtilități, noi inflexiuni coloristice...

De fiecare dată când am ocazia să ascult în Catedrala Mitropolitană **Corul academic al Filarmonicii ieșene** – mai ales cu lucrări de Gavriil Musicescu! – impresia este puternică și unică. Cum se știe, compozitorul a condus corul Mitropoliei din Iași în anii 1876-1903, reformându-l și transformându-l, dintr-un simplu grup coral de amatori, într-un veritabil ansamblu profesionist încheiat. Scriitura sa corală sintetizează deopotrivă tradiția rusă cu cea occidentală de operă. După inaugurarea actualei Catedrale Mitropolitane din Iași (1887), Gavriil Musicescu a avut prilejul să cunoască îndeaproape calitățile acustice deosebite ale edificiului, astfel că muzica sa sună ca a nimănui altcuiva în acest spațiu binecuvântat! De aceea, dirijorul **Doru Morariu** (aflat la cârma Corului filarmonic ieșean din anul 1990) a început și a încheiat programul concertului religios din 23 octombrie, de la Catedrală, cu lucrări de Gavriil Musicescu, care au produs impresii de neuitat celor prezenți.

Luni, 24 octombrie ne-am onorat *seniorii* – personalități de prestigiu în muzicologia ieșeană și românească: profesorul univ. dr. **Mihail Cozmei** și preotul conferențiar dr. **Florin Bucescu**.

Cel dintâi – prezență constantă și benefică la catedra de istoria muzicii a Conservatorului *George Enescu* vreme de peste cinci decenii, de asemenea între primii îndrumători ai școlii doctorale ieșene (înființată în anul 2001); cercetător, istoric, publicist; inițiator al micro-stagiunilor Conservatorului la București (din anii '65), al *Vacanțelor Muzicale la Piatra Neamț* (1971) și al *Festivalului Muzicii Românești* (1973). Decan și rector al Conservatorului în vremuri dificile...

Părintele Florin Bucescu se numără printre puținii (din păcate!) etnomuzicologi și bizantinologi în viață, cu publicații de autentică importanță în domeniul folcloristicii, al cercetării și conservării manuscriselor de tip bizantin din patrimoniul muzical românesc.

Seara de luni am reascultat cu mare interes ansamblul **Trei parale** din București, cu muzică din secolele 18-19.

De la precedentă apariție pe scena festivalului (în noiembrie 2011) artiștii-fondatori **Florin Iordan, Daniel Pop și Beatrice Iordan**, împreună cu cei doi membri mai tineri – **Mihai Balabaș și Ștefan Kudor** – au făcut o impresionantă demonstrație de virtuozitate, coeziune, rafinament, într-un program echilibrat și spectaculos totodată. N-a lipsit, desigur una din cele mai recente pagini din repertoriul grupului – muzica la filmul *Aferim* de Radu Jude (film distins anul acesta, cu *Ursul de Argint*, la Berlin).

Marți, 25 octombrie. Dimineață am asistat la **gala concursului de compoziție Al. Zirra** (coordonator conf. univ. dr. Ciprian Ion) – singura competiție (fondată în 1997) dedicată creației studențești. Din 2007, concursul a fost inclus în Festivalul Muzicii Românești, stimulând activitatea claselor de compoziție de la institutele de învățământ superior din București, Cluj-Napoca, Iași și Chișinău. Anul acesta, cele trei premii au mers la Cluj-Napoca și Iași.

Concertul de gală al tinerilor laureați a fost urmat de un **program de lieduri din creația compozitorului Viorel Munteanu** – maestru coordonator vreme de mai mulți ani al

clasei de compoziție de la Iași.

Seara, a avut loc pe scena Casei de Cultură a Studenților spectacolul cu comedia muzicală **Prețioasele ridicole** de **Vasile Spătărelu**. Și-au unit forțele aici un grup de instrumentiști din orchestra Filarmonicii, regizori, scenariști, producători din mediul muzical academic, de la Casa Studenților și Opera ieșeană, totul sub susținuta și entuziasta conducere muzicală a **Consulei Radu-Țaga** – membră în Corul Filarmonicii, lector univ. dr. la clasa de operă a facultății de muzică de la Universitatea de Arte.

O noutate remarcabilă și de mare curaj a fost încredințarea întregii distribuții solistice unor studenți. Dinamici, implicați, fără excese, într-un fluid teatral-muzical susținut, convingător și atractiv – iată impresia creată de tinerii Gheorghe Șapcă (bariton, *Mascaril*), Daniela Gorla (soprană, *Magdelon*), Maria Păuleț (mezzo-soprană, *Cathos*), Ionuț Copăcel (bas, *Gorgibus*), Paul Cemare (tenor, *Jodelet*), Diana Vornicu (soprană, *Marotta*), Mihai Ciucălău (*La Grange*) și Bogdan Avram (*Du Croisys*).

Miercuri, 26 oct. „În a cincea zi a Festivalului Muzicii Românești, a avut loc **Simpozionul național studentesc Musicologia Mirabilis**, ediția a V-a, eveniment inițiat în 2003 de profesor univ. dr. Laura Vasiliu și profesor univ. dr. Gheorghe Duțică, în prezent fiind organizat și moderat de conferențiar univ. dr. Loredana Iașeșen și lector univ. dr. Diana-Beatrice Andron. Tineri muzicologi veniți din Cluj, București și Iași, au oferit o amplă incursiune în diferite genuri și stiluri ale muzicii românești din secolul 20, prezentând lucrări științifice ce alternează ca abordare între filosofic – analitic – stilistic. Subiectele prezentate au vizat creația compozitorilor George Enescu, Marțian Negrea, Sigismund Toduță, Dinu Lipatti, Mansi Barberis, Marcel Mihalovici, Anatol Vieru, Liana Alexandra, incitând reuniunea muzicienilor la dezbaterile ideilor și problemelor de gândire din arta sonoră.” (fragment din cronica semnată de Tincuța Agavriloaie și Alina Hamza anul II master, muzicologie)

Seara – concertul **Orchestrai simfonice a Universității George Enescu**, condusă de conf. univ. dr. **Bogdan Chiroșcă**, cu lucrări de Ciprian Ion, Bogdan Chiroșcă și Leonard Dumitriu. Cei trei, titulari ai facultății de muzică a Universității de Arte ieșene reprezintă produsul școlii componistice a cărui fondator în anii '70 și prim-coordonator a fost compozitorul Vasile Spătarelu, urmat de muzicianul și pedagogul Viorel Munteanu.

Penultima zi, **joi, 27 octombrie** a avut conotație științifică – **Simpozionul național de muzicologie**, care s-a adresat cercetătorilor din țară și din Republica Moldova – teme incitante, ce vor fi reunite în volumul 16, bilingv, al revistei *Artes* a Centrului academic de cercetare *Știința Muzicii*.

Vineri, 28 octombrie, ultima zi. Dimineată – **lansare de carte**. Două volume semnate de **Gheorghe Duțică**, profesor, compozitor, muzicolog, director al școlii doctorale la Universitatea Națională de Arte *George Enescu* și apărute anul acesta la Editura Muzicală: *Perpetuum Enescu. Paradigme ale timpului polimodular* (volum bilingv) și *Orizonturi componistice românești* (cu versiunea engleză în volum distinct). Cele două cărți reunesc studii elaborate de autor în perioada 2000-2015 și susținute cu diverse ocazii, între care Simpozionul Internațional de Muzicologie din cadrul Festivalului *George Enescu* de la București (2009 și 2011).

Așa cum observa compozitorul Viorel Munteanu, cele două volume „cu siguranță, se vor înscrie printre reușitele de vârf ale muzicologiei românești. /.../ Studiile sale depășesc, de cele mai multe ori, cadrul obișnuit al problemei și devin proiecții ale abordărilor multidisciplinare, cu mijloacele comparativismului și hermeneuticii, la interferența ideilor și valorilor. /.../ Autorul ne invită la o meditație mai profundă asupra unor capacități pe care fiecare dintre noi le-ar avea, prin însăși natura alcătuirii noastre, dincolo de ceea ce conștiința are grijă să ne aducă permanent în atenție, fiind astfel în comuniune cu muzica.

Asistăm, așadar, la un eveniment editorial al anului în muzicologia românească, pentru care domnul profesor Gheorghe Duțică merită cele mai frumoase aprecieri.” (fragmente din intervenția semnată de compozitorul Viorel Munteanu, cu prilejul lansării de carte).

Seara, concert simfonic de închidere. Nu se putea o încheiere mai potrivită, o veritabilă culminație a evenimentelor din Festivalul Muzicii Românești decât **programul integral George Enescu** într-o remarcabilă interpretare: **Simfonicul Filarmonicii Moldova, dirijorul Horia Andreescu și violonistul Dragoș Mânza** (acesta din urmă ieșean, în prezent concert-maestru al orchestrei *Tonhalle* din Düsseldorf, Germania).

Programul a cuprins cele două *Rapsodii Române*, *Balada* și *Capriciul Românesc* pentru vioară și orchestră și *Suita a doua în do major* pentru orchestră. Muzicieni și melomani deopotrivă au marcat astfel anul *Enescu 135*. Totodată, dirijorul Horia Andreescu a fost omagiat la aniversare – artistul-prieten constant, muzician de prestigiu internațional, care, de aproape trei decenii și jumătate (din 1982) a semnat la Iași interpretări de referință.

Ce-ar mai fi de semnalat? Câteva evenimente: unul în reluare, benefic atât pentru prezent, cât mai ales pentru viitor – **Foaia Festivalului**, publicație de interviuri, cronici, comentarii semnate de tineri muzicologi și de studenți ai secției muzicologie de la Universitate, sub atenta și neobosita coordonare a **Loredanei Iașeșen** (conferențiar la catedra de istoria muzicii).

Expoziția itinerantă **Eduard Caudella, primul profesor al lui George Enescu**, realizată de Muzeul Național G. Enescu din București, în conlucrare cu Biblioteca Universității de Arte din Iași, cu imagini și documente din viața și activitatea muzicianului ieșean. Expoziția a putut fi vizitată atât în timpul festivalului, cât și după, pe toată durata lunii noiembrie, într-unul din localurile principale ale Universității de Arte.

Editura Artes a Universității a organizat stand cu publicații muzicologice și cu partituri.

... În fine, un eveniment în premieră absolută pentru festival, pentru studenții muzicieni și pentru echipa organizatoare a avut loc joi, 27 oct. și a fost lansat o săptămână mai târziu: un **Flashmob**, cu **ansamblul de muzică tradițională T.T. Burada** condus de lector **Ciprian Chițu**, alături de **Studioul TVR Iași** și regizorii **Octavian Jighirgiu** și **Violeta Gorgos**, pe vechea stradă *Lăpușneanu* din centrul istoric al Iașului.

Un cuvânt de sinceră grațitudine și considerație se cuvine adresat și aici, tuturor membrilor TVR Iași, doamnei directoare **Carmen Olaru**, care a acceptat participarea și, mai mult decât atât, a inclus evenimentul între acțiunile ce au marcat **25 de ani de televiziune la Iași**.

... Iată, pe scurt, *cele bune* și *cu folos*. Ce-ar fi de dorit? O mai apăsătoare prezență a *țării* și a *diasporei* – compozitori, interpreți și ansambluri. Și, mai presus de orice, o sală de concerte adecvată la Iași!

¹ Festivalul Muzicii Românești a fost reluat în serie nouă în anul 2007, la inițiativa compozitorului Viorel Munteanu, după o întrerupere de două decenii (primele zece ediții au avut loc în perioada 1973-1988), iar semnatarul acestor rânduri a fost implicat direct în derularea acestor nouă ediții. Organizatori principali sunt Universitatea de Arte *George Enescu* și *Filarmonica Moldova* (director general, violonistul prof. univ. dr. Bujor Prelipcean). Până în 2014, festivalul s-a desfășurat anual, apoi a devenit bienal.

Carmen CHELARU